

1 Αυγούστου, 1994

[ΚΟΥΡΡΗΣ, ΝΙΚΗΤΑΣ, ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ/στές]

ΝΙΚΟΛΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ,

Εφεσείων,

v.

Σ. ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ.,

*Εφεσιβλήτων,**(Πολιτική Έφεση Αρ. 8863)*

Αμέλεια — Ευθύνη εργοδότη — Παράβαση υποχρέωσης που προκύπτει από το νόμο — Ανάγκη απόδειξης αιτιώδους συνάφειας της παράλειψης με τον προκληθέντα τραυματισμό — Στην προκειμένη περίπτωση τέτοια αιτιώδης συνάφεια δεν είχε αποδειχθεί.

*Αμέλεια — Ευθύνη εργοδότη — Εργοδοτούμενος τραυματίστηκε σοβαρά 5
όταν αυτοκίνητο βαν που οδηγούσε ο ίδιος ανατράπηκε λόγω απώλει-
ας του ελέγχου του από τον ίδιο — Ισχυρισμός για πρόκληση του τραυ-
ματισμού του από ψυγείο που υπήρχε στο βαν, μετακινήθηκε κατά την
ανατροπή και κτύπησε τον εργοδοτούμενο λόγω μη ύπαρξης διαχωρι-
στικής σχάρας κατά παράβαση του Κ.2(β) ΙΙΙ των περί Μηχανοκινήτων 10
Οχημάτων και Τροχαίας Κίνησης Κανονισμών — Δεν αποδείχθηκε ότι
ο τραυματισμός είχε προκληθεί από το ψυγείο και κατά συνέπεια δεν
ετίθετο θέμα ευθύνης λόγω της παράβασης του εν λόγω κανονισμού.*

Στις 4.2.87, ενώ ο εφεσείων οδηγούσε το αυτοκίνητο βαν των εργο-
δοτών του εφεσιβλήτων στον κύριο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού, έχασε 15
τον έλεγχο του οχήματος λόγω στιγμιαίας λιποθυμίας, και ανατράπη-
κε έξω από τον δρόμο. Όταν συνήλθε βρισκόταν ακόμη στην θέση του
οδηγού αλλά ήταν γερμένος στην θέση του συνοδηγού. Ο ίδιος ισχυρί-
σθηκε ότι άκουσε σύρσιμο μετάλλου, ένιωσε ένα δυνατό χτύπημα στο
κάτω μέρος της πλάτης του, γύρισε το κεφάλι του και είδε ένα ψυγείο 20
που είχε ο ίδιος τοποθετήσει στον χώρο αποσκευών του οχήματος να
είναι ακουμπημένο στην πλάτη του. Από το δυστύχημα ο εφεσείων
υπέστη παράλυση των κάτω άκρων λόγω κατάγματος και σφηνοειδούς
μετατόπισης του δωδέκατου θωρακικού σπονδύλου μέσα στον νοτιαίο 25
μυελό, που υπέστη διατομή. Ο εφεσείων ισχυρίσθηκε ότι οι εφεσιβλη-

5 10
τοι εργοδότες του ευθύνονταν για τον τραυματισμό του, ο οποίος προ-
κλήθηκε από την μετατόπιση του ψυγείου και το κτύπημά του πάνω στην
πλάτη του, διότι κατά παράβαση του Κ.2(β)(III) των περί Μηχανοκινή-
των Οχημάτων και Τροχαίας Κινήσεως Κανονισμών, ΚΔΠ 66/84 και
189/84, δεν είχαν τοποθετήσει στο σημείο μεταξύ του χώρου αποσκευών
και του χώρου επιβατών διαχωριστική προστατευτική σχάρα σύμφωνα
με τις προδιαγραφές των Κανονισμών. Το πρωτόδικο Δικαστήριο, μετά
από πλήρη αξιολόγηση και ανάλυση της μαρτυρίας έφθασε στο συμπέ-
ρασμα ότι ο τραυματισμός του εφεσείοντα δεν μπορούσε να είχε προ-
κληθεί από το ψυγείο και γι'αυτό απέρριψε την αγωγή.

Κατ' έφεση, ο εφεσείων προσέβαλε τα ευρήματα αυτά του Δικαστη-
ρίου.

Αποφασίσθηκε ότι:

- 15 20 25
(α) Το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε αξιολογήσει πλήρως την μαρτυ-
ρία και το συμπέρασμα στο οποίο είχε αχθεί, ότι δηλαδή ο τραυ-
ματισμός του εφεσείοντα δεν μπορούσε να είχε προκληθεί από
το ψυγείο ήταν ορθό και το μόνο στο οποίο μπορούσε να αχθεί
το Δικαστήριο.
(β) Όπου υπάρχει παράβαση νόμιμου καθήκοντος και τραυματι-
σμός κάποιου προσώπου, για να υπάρχει ευθύνη του παραβά-
τη για τον τραυματισμό, πρέπει να αποδεικνύεται αιτιώδης συ-
νάφεια μεταξύ της παράβασης νόμιμου καθήκοντος και του
τραυματισμού. Στην προκειμένη περίπτωση, τέτοια απόδειξη
δεν υπήρξε, ενόψει του ορθού ευρήματος του πρωτόδικου Δι-
καστηρίου ότι το ψυγείο δεν είχε προκαλέσει τον τραυματισμό
του εφεσείοντα.

*Η έφεση απορρίφθηκε χωρίς έξο-
δα, διότι δεν ζητήθηκαν.*

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

- 30
Bonnington, Castings Ltd v. Wardlaw (2) [1956] 1 All E.R. 615,
Clarke v. E.R. Wright & Son [1957] 3 All E.R. 486,
Cummings (or McWilliams) v. Sir William Arrol & Co Ltd [1962] 1 All E.R.
623,
Lozn v. Weiz's Glass (Handley) Ltd [1960] 2 All E.R. 300.

Έφεση.

Έφεση από τον ενάγοντα κατά της απόφασης του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας (Λαούτας, Π.Ε.Δ.) που δόθηκε στις 30.11.92 (Αρ. Αγωγής 2854/87), με την οποία απορρίφθηκε η Αγωγή του εφεσεύοντα για γενικές και ειδικές αποζημιώσεις για σωματικές βλάβες, που υπέστη σε εργατικό ατύχημα την 4/2/87, συνεπεία αμέλειας των εφεσιβλήτων. 5

Β.Βασιλιάδης με Ε. Μυριανθέα, για τον Εφεσεύοντα-ενάγοντα.

Π.Πολυβίου με Στ.Πολυβίου για τους Εφεσιβλήτους.

Cur. adv. vult. 10

ΚΟΥΡΡΗΣ, Δ.: Την απόφαση του Δικαστηρίου θα δώσει ο Δικαστής Χρ.Αρτεμίδης.

ΑΡΤΕΜΙΔΗΣ, Δ.: Η 4 Φεβρουαρίου 1987 ήταν κακότυχη μέρα για τον εφεσεύοντα-ενάγοντα. Ήταν ένας υγιής νέος 26 χρόνων, όταν μόνος του ενεπλάκη σε αυτοκινητιστικό δυστύχημα με τα πιο δυσάρεστα επακόλουθα στην υγεία του. Παρέμεινε παραπληγικός, υπέστη δηλαδή πλήρη παραλυσία των κάτω άκρων. Η μόνιμη αυτή ανικανότητα προκλήθηκε στον εφεσεύοντα μετά από κάταγμα και σφηνοειδή μετατόπιση του 12ου θωρακικού σπονδύλου μέσα στο νοτιαίο μυελό, που υπέστη διατομή. 15 20

Τις συνθήκες, κάτω από τις οποίες έγινε το δυστύχημα, περιέγραψε ο ίδιος ο εφεσεύων στο πρωτόδικο Δικαστήριο. Ήταν υπάλληλος των εφεσιβλήτων-εναγομένων και ασχολείτο με τη διανομή των προϊόντων τους, ψωμά και είδη ζαχαροπλαστικής. Η εργασία του απαιτούσε ξύπνημα από τις πρώτες πρωινές ώρες και οδήγηση τις αυγινές. Έτσι, τη μοιραία μέρα, στις 6 περίπου το πρωί ταξίδευε στο δρόμο Λευκωσίας-Λεμεσού με το αυτοκίνητο των εφεσιβλήτων, ένα ελαφρό φορτηγό μηχανοκίνητο όχημα, κοινώς γνωστό ως βαν. Σε κάποια στιγμή αισθάνθηκε έντονο πόνο στο στήθος και αγκάλιασε σφικτά το τιμόνι. Αμέσως μετά έχασε τις αισθήσεις του. Όταν συνήλθε, άκουσε κάτι μεταλλικό να σύρεται μέσα στο αυτοκίνητο και σχεδόν ταυτόχρονα ένοιωσε ένα δυνατό τράνταγμα. Καθόταν στη θέση του οδηγού αλλά το σώμα του ήταν γεμμένο στο κάθισμα του συνοδηγού. Μόλις βρήκε τις αισθήσεις του, και αισθάνθηκε το τράνταγμα ένοιωσε ένα έντονο πόνο στην πλάτη, οπότε και γύρισε την κεφαλή του προς τα πάνω και πρόσεξε το ψυγείο να εφάπτεται σχεδόν του πλαισίου μέρους του καθίσματος του οδηγού. Ο 25 30 35

ίδιος είχε τοποθετήσει το ψυγείο, πριν το ξεκίνημα για διανομή, στο χώρο εμπορευμάτων του βαν. Άρχισε να καλεί βοήθεια, η οποία πράγματι του παρεσχέθη από περαστικούς, για να μεταφερθεί στο Γενικό Νοσοκομείο.

- 5 Με βάση την πιο πάνω περιγραφή, αναφορικά με τις περιστάσεις του δυστυχήματος, υποστηρίχθηκε από τον εφεσείοντα στο πρωτόδικο Δικαστήριο, και ενώπιόν μας, πως ο τραυματισμός του προήλθε από δυνατό κτύπημα του ψυγείου στην οσφύ του. Συναφώς έγινε εισήγηση πως το όχημα, που έδωσαν οι εφεσίβλητοι στον εφεσείοντα να οδηγή, και που είναι παραδεκτό ότι αποτελεί ένα από τα εργαλεία που προμήθευσαν ως εργοδότες στον εργοδοτούμενό τους για να χρησιμοποιεί στην εργασία του, δεν είχε προστατευτική σχάρα ή χώρισμα τέτοιου ύψους από το δάπεδο μέχρι της οροφής, έτσι που να μην αφήνει άνοιγμα πάνω από 20 εκατοστά από την οροφή και κάτω, όπως προβλέπει ο Κ.2(β)(ΙΙΙ) στους περί Μηχανοκινήτων Οχημάτων και Τροχαίας Κινησεως Κανονισμούς, ΚΔΠ 66/84, (τροποποίηση ΚΔΠ 189/84).

- Η μοναδική λοιπόν στήριξη της υπόθεσης του εφεσείοντα είναι ο ισχυρισμός του πως κτυπήθηκε από το ψυγείο που ήταν τοποθετημένο μέσα στο βαν, όταν μετακινήθηκε βίαια προς το μέρος του, μετά που ο ίδιος έχασε τον έλεγχο του αυτοκινήτου. Αν υπήρχε η προστατευτική σχάρα ή άλλο χώρισμα δεν θα μπορούσε το ψυγείο να έλθει σε επαφή με το σώμα του.

- Το πρωτόδικο Δικαστήριο δέχθηκε, και το εύρημα αυτό δεν αμφισβητήθηκε ενώπιόν μας, πως η αιτία που έχασε τον έλεγχο του αυτοκινήτου του ο εφεσείων ήταν η στιγμιαία απώλεια των αισθήσεων του. Από το σημείο όμως αυτό και μετά αρχίζουν οι διϊστάμενες απόψεις των δύο πλευρών, που κυρίως αφορούν στην διακρίβωση των πραγματικών γεγονότων και λιγότερο στις νομικές αρχές που άπτονται των ζητημάτων που ανεφύησαν. Ο Πρόεδρος του Επαρχιακού Δικαστηρίου, μετά το πέρας της κοπιώδους ακροάσεως, φυσικό επακόλουθο της σοβαρότητας της υπόθεσης και των νομικών ζητημάτων που προέκυψαν, εξέδωσε μια μακροσκελή και εμπειριστατωμένη απόφαση. Εμείς εκτός από το πλεονέκτημα της υπό έφεση απόφασης, είχαμε και τις αναλυτικές αγορεύσεις των δικηγόρων των διαδίκων. Π' αυτό, αν διατυπώνουμε τις δικές μας απόψεις σε συντομία, τούτο οφείλεται στο καλό υλικό που τέθηκε ενώπιόν μας. Επικεντρώνουμε επίσης τη δική μας απόφαση στα ουσιαστικά ερωτήματα που εγείρονται στην έφεση, αν δηλαδή ο εφεσείων απέδειξε:

- 40 (α) πως ο τραυματισμός του προήλθε από κτύπημα του ψυγείου, και .

(β) έστω και αν συνέβη αυτό, κατά πόσον υπάρχει αιτιώδης συνάφεια του τραυματισμού του με οποιαδήποτε εκδήλωση αμέλειας εκ μέρους των εφεσιβλήτων, είτε σύμφωνα με το κοινοδίκαιο ή λόγω της συγκεκριμένης παράβασης του νομικού καθήκοντος που επιβάλλει ο Νόμος, οι πρόνοιες δηλαδή του σχετικού Κανονισμού για την τοποθέτηση σχάρας ή άλλου προστατευτικού χωρίσματος στο αυτοκίνητο. 5

Ο πρωτόδικος Δικαστής αφού ανέλυσε εξονυχιστικά τη μαρτυρία που αφορούσε στον ισχυρισμό του εφεσείοντα πως κτυπήθηκε από το ψυγείο, την απέρριψε, δίδοντας σωρεία λόγων που καθιστούν πράγματι τον ισχυρισμό αυτό παντελώς απίθανο. Το αποδεικτικό υλικό πάνω στο ζήτημα αυτό είναι δύο ειδών, (α) η ιατρική μαρτυρία, και (β) τα γεγονότα όπως τα ισχυρίζεται ο ίδιος ο εφεσείων. 10

Σύμφωνα με τους γιατρούς που κάλεσαν οι εφεσιβλήτοι το είδος της κάκωσης που υπέστη ο εφεσείων δεν μπορούσε να προκληθεί από κτύπημα. Αυτή ήταν το αποτέλεσμα της υπέρκαμψης του σώματος λόγω πολλαπλού κλυδωνισμού του κατά το αυτοκινητιστικό δυστύχημα, ιδιαίτερα αν υπήρξε ανατροπή του αυτοκινήτου. Αντίθετα, ο θεράπων γιατρός του εφεσείοντα υποστήριξε πως εντόπισε μώλωπα, χωρίς εξωτερική πληγή, στο σημείο του 12ου θωρακικού, κάτι που έδειχνε πως ο τραυματισμός του προήλθε από βίαιο κτύπημα σε κάποιο αντικείμενο, το οποίο όμως δεν μπορούσε να προσδιορίσει. Ο γιατρός Χριστοδουλάκης απέλεισε το ενδεχόμενο αυτό γιατί, κατά τη γνώμη του, αν η σφηνοειδής μετατόπιση του σπονδύλου μέσα στο νωτιαίο μυελό που προκάλεσε τη διατομή του, οφειλόταν σε κτύπημα, τότε θα ανέμενε να φέρει ο εφεσείων διαμπερές μεγάλο τραύμα από αμβλύ όργανο. Τέτοια πληγή όμως δεν είχε. 15
20
25

Το πρωτόδικο Δικαστήριο ανέλυσε με πολλή προσοχή και το υπόλοιπο υλικό πάνω σ' αυτό το σημείο, της προφορικής δηλαδή μαρτυρίας του ίδιου του εφεσείοντα, και κατέληξε, όπως είπαμε, στο συμπέρασμα πως ο ισχυρισμός του ήταν αδύνατο να υποστηριχθεί. Ο δικηγόρος του εφεσείοντα προσπάθησε στην αγόρευσή του, που διήρκεσε τρεις ημέρες, να ανατρέψει τα ευρήματα και συμπεράσματα του πρωτόδικου Δικαστηρίου. Το έργο του αποδείχθηκε αδύνατο γιατί αυτά στηρίζονται σε αποδεικτικό υλικό που δεν επιδέχεται διαφορετικής προσέγγισης. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ο εφεσείων βρέθηκε μετά το δυστύχημα να κάθεται στη θέση του οδηγού αλλά να είναι γερμένος σ' αυτή του συνοδηγού. Η μέση του, στο σημείο που υπέστη τη μετατόπιση του 12ου θωρακικού σπονδύλου, καλυπτόταν από το ερεισίνωτο. Το κάθισμα αυτό, καθώς και του 30
35
40

5 συνοδηγού, βρέθηκαν μετά το δυστύχημα εντελώς άθικτα. Λογικά θα αναμενόταν να παρατηρηθεί κάποια ζημιά σε αυτό, αν πράγματι το ψυγείο κτύπησε πάνω στη μαξιλάρα του οδηγού, και μάλιστα βίαια ώστε να πάθει ο εφεσείων τόσο μεγάλο κακό από το τράνταγμα της μαξιλάρας, όταν έπεσε πάνω της το ψυγείο. Υποστηρίχθηκε επίσης η πιθανότητα το ψυγείο να κτύπησε τον εφεσείοντα μέσα από το κενό χώρισμα των δύο καθισμάτων, που πράγματι υπήρχε. Όμως, ο τρόπος που καθόταν ο εφεσείων, όπως τον περιέγραψε ο ίδιος, απέκλειε τέτοιο ενδεχόμενο. Δεν σχολιάζουμε την αιεαία εισήγηση 10 πως είναι δυνατό, αφού το ψυγείο έγειρε και κτύπησε τον εφεσείοντα, να επανήλθε πάλιν στη θέση του, γιατί τέτοια υπόθεση ανάγεται στη σφαίρα του απίθανου.

15 Ναι μεν το αυτοκίνητο δεν είχε προστατευτική σχάρα, είχε όμως δύο σιδερένιες ράβδους παράλληλα τοποθετημένες σε κάποια απόσταση από την οροφή του αυτοκινήτου, που εμπόδιζαν τη μετακίνηση του ψυγείου προς τα καθίσματα. Η μία από αυτές τις ράβδους βρέθηκε μέσα στο αυτοκίνητο, ενώ η άλλη δεν ανευρέθη. Προφανώς και οι δύο βγήκαν από τις υποδοχές τους στο δυστύχημα και η μία χάθηκε στη σκηνή. Επίσης, τα καθίσματα ήσαν τοποθετημένα σε 20 υπερυψωμένο επίπεδο από το χώρο εμπορευμάτων, κατά τέτοιο τρόπο που εδημιουργείτο ένα σκαλοπάτι από αυτό το χώρο προς τις θέσεις του οδηγού και του συνεπιβάτη. Η ανύψωση αυτή εμπόδιζε οποιοδήποτε αντικείμενο να μετακινηθεί και να αγγίσει τον οδηγό και συνοδηγό.

25 Βέβαια, εκτός τα πιο πάνω στοιχεία έχουμε και την ίδια τη μαρτυρία του εφεσείοντα, την οποία το πρωτόδικο Δικαστήριο εξέτασε και ανέλυσε με πολλή προσοχή, σε μια προσπάθεια να καλύψει όλες τις πτυχές της και να εξαντλήσει όλα τα ενδεχόμενα που μπορεί να συνέδραμαν στην πραγματικά σοβαρή κακοτυχία του. Να υπενθυμίσουμε πως ο εφεσείων είτε ότι ένιωσε ξαφνικά πόνο στο στήθος και 30 αμέσως μετά έχασε τις αισθήσεις του. Όταν συνήλθε το μόνο που θυμόταν ήταν πως άκουσε ένα σύρσιμο μετάλλου και ταυτόχρονα ένιωσε έντονο πόνο στη ράχη. Γύρισε το κεφάλι του και είδε από πάνω του το ψυγείο να εφάπτεται σχεδόν του καθισματός του. Με αυτά τα δεδομένα, ο ίδιος λέγει και υποστήριξε στη δίκη, πως τον κτύπησε το ψυγείο. Με την ανάλυση όμως της μαρτυρίας που έκαμε το 35 δικάσαν Δικαστήριο, και που συνοψίσαμε πιο πάνω, τέτοιο πράγμα όχι μόνον δεν αποδείχθηκε αλλά αντίθετα αποκλείστηκε.

40 Κανονικά η υπόθεση τελειώνει εδώ με την απόρριψη της έφεσης. Θα ασχοληθούμε όμως, με πολλή συντομία, και με τη νομική πτυχή, το ερώτημα (β), όπως το διατυπώνουμε στην αρχή της απόφασής μας.

Και αυτό σαν μια ένδειξη εκτίμησης στην προσπάθεια των δικηγόρων να βοηθήσουν το έργο του πρωτόδικου και του παρόντος Δικαστηρίου. Έχουμε ήδη περιγράψει τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε το δυστύχημα. Προσθέτουμε όμως και τα εξής που έχουν άμεση σχέση με το ζήτημα που θα καταλιαστούμε πάρα κάτω. Το αυτοκίνητο καταστράφηκε ολοσχερώς στο δυστύχημα. Ειδικός εμπειρογνώμονας της αστυνομίας, που το εξέτασε αμέσως μετά, αποφάνθηκε πως προτού καταλήξει στην τελική του θέση πιθανό να ανατράπηκε 2 έως 3 φορές. Από το σύνολο της μαρτυρίας το πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάνθηκε, και συμφωνούμε και εμείς, πως δεν απεδείχθη αιτιώδης συνάφεια μεταξύ της ισχυριζόμενης παράβασης νομίμου καθήκοντος και του τραυματισμού του εφεσείοντα. Αυτός ο κανόνας δικαίου, για τον οποίο υπήρξαν αρχικά ορισμένες διίστάμενες απόψεις αναφορικά με το βάρος απόδειξης, ευθυγραμμίστηκε από το Δικαστήριο των Λόρδων στην υπόθεση *Bonnington, Castings Ltd. v. Wardlaw* (2) [1956] 1 All E.R. 615 και εφαρμόστηκε αργότερα σε πολλές αποφάσεις, μεταξύ άλλων και *Clarke v. E. R. Wright & Son and Another* [1957] 3 All E.R. 486, *Cummings (or McWilliams) v. Sir William Arrol & Co. Ltd. and Another* [1962] 1 All E.R. 623 *Lozn v. Weiz's Glass (Handley) Ltd.* (L. Bates, Ltd. Third Party) [1960] 2 All E.R. 300. Ο κανόνας υιοθετείται βέβαια και από τη δική μας νομολογία. Ο ενάγων οφείλει να αποδείξει, με κριτήριο το ισοζύγιο των πιθανοτήτων, πως η παράβαση του νομίμου καθήκοντος προκάλεσε ή ουσιαστικά συνέδραμε στον τραυματισμό του.

Στην υπό κρίση υπόθεση ο εφεσείων, μετά που έχασε τις αισθήσεις του, δεν μπορούσε να ελέγξει το αυτοκίνητο, το οποίο αναβέβητο μπορεί να ανετράπη 2 ως 3 φορές, με αποτέλεσμα να καταστραφεί ολοσχερώς. Μετά από τέτοιο δυστύχημα ο τραυματισμός του οδηγού και των επιβατών είναι σχεδόν βέβαιος. Θα είναι Θεία Πρόνοια αν κάτι τέτοιο δεν συμβεί. Οι περιστάσεις, επομένως, κάτω από τις οποίες έγινε το δυστύχημα δεν είναι δυνατό να συνδεθούν με οποιοδήποτε στοιχείο αμέλειας των εφεσιβλήτων.

Η έφεση απορρίπτεται.

κ. Πολυβίου: Δεν ζητούμε έξοδα.

Δικαστήριο: Η έφεση επομένως απορρίπτεται χωρίς έξοδα. 35

Η έφεση απορρίπτεται χωρίς έξοδα, διότι δεν ζητήθηκαν.